

Sådan håndterer du persondata i dine projekter

Skrevet af: Christina Søgaard Jensen 09.08.2018 (EAAA Canvas 2018)

I foråret 2018 trådte EU's persondataforordning i kraft. Den har til formål at sikre en ordentlig behandling af EU-borgeres persondata og forhindre misbrug.

Alle virksomheder og institutioner i EU skal leve op til de nye regler. Bl.a. har Erhvervsakademi Aarhus udarbejdet retningslinjer og procedurer for at beskytte *dine* persondata.

Men du har også et ansvar - som studerende er du nemlig selv en del af institutionen. Når du indsamler persondata, laver surveys og andre typer data i forbindelse med dine studieprojekter, er det dig, der er **dataansvarlig**. Det er vigtigt, at du følger de nye regler. EU kan uddele bøder på op til 4% af en institutions årlige omsætning. Det kan i teorien ske på baggrund af din ageren som dataansvarlig.

Hvad er personoplysninger?

Der skelnes mellem almindelige og følsomme personoplysninger.

<i>Almindelige personoplysninger</i>	<i>Følsomme personoplysninger</i>
<ul style="list-style-type: none">- stamoplysninger, dvs. navn, køn, alder, adresse og telefonnummer, fødselsdato- oplysninger om uddannelse, udtalelser, eksamen, kursusbeviser, beskæftigelser, arbejdsopgaver, karakterer- oplysninger om løn, skat, pension og lønkontonummer- sygefravær- e-mailadresse- cpr-nummer	<ul style="list-style-type: none">- race eller etnisk oprindelse- politisk, religiøs eller filosofisk overbevisning- fagforeningsmæssigt tilhørsforhold- helbredsoplysninger herunder genetisk data- biometrisk data med henblik på identifikation- seksuelle forhold eller orientering- strafbare forhold

Det er både de almindelige og følsomme personoplysninger, du som dataansvarlig skal håndtere efter persondataforordningen.

Her ser du, hvad persondataforordningen betyder for dig og din måde at tilrettelægge research i studieprojekter på:

Respondenter skal give samtykke

Du må ikke bare smide et survey ud på nettet og skovle personoplysninger ind. Alle respondenter skal give et tydeligt samtykke - og informeres om, hvordan de kan trække dette samtykke tilbage igen.

Du skal læse og følge Datatilsynets vejledning til, hvordan du indhenter gyldigt samtykke:

[Samtykke \(Links til en ekstern webside.\)](#)[Links til en ekstern webside.](#)

[\(Links til en ekstern webside.\)Links til en ekstern webside.](#) Der findes særlige regler for indhentning af samtykke fra børn. Dem finder du også i Datatilsynets regler.

Hvordan ser et samtykke ud?

Der findes ikke én skabelon, som passer til alle situationer. Et samtykke skal ifølge Datatilsynets vejledning være "frivilligt, specifikt og informeret". Det betyder, at du skal beskrive, præcis hvad du skal bruge personoplysningerne til, så man ved, hvad man giver samtykke til. Samtykket skal være skriftligt eller elektronisk afgivet, så det kan dokumenteres.

En tjekliste til, om du følger reglerne, finder du på den sidste side i vejledningen fra Datatilsynet, [Samtykke \(Links til en ekstern webside.\)Links til en ekstern webside.](#).

Du kan også udarbejde dit samtykkedokument efter denne struktur:

Hvorfor beder vi om dit samtykke?
Hvilke data beder vi dig om, og hvad bruger vi dem til?
Hvordan trækker du dit samtykke tilbage?
Hvad sker der med dine data, når vi er færdige med at behandle dem, eller du trækker dit samtykke tilbage?

Hvordan indhenter du samtykke?

I et *online survey* kan du indlede med et felt, hvor respondenter giver sit samtykke. Det skal være en aktiv handling, så som at sætte et kryds ved ja i en boks, og derfor er et forhåndsudfyldt felt ikke tilstrækkeligt. Det er heller ikke tilstrækkeligt at forudsætte, at respondenter automatisk samtykker ved at vælge at deltage.

Information om, hvad samtykket indebærer, og hvordan det trækkes tilbage, skal også fremgå. Lav evt. et link til en projektblog, hvor informationerne står og kan findes igen.

Ved *interviews* og *fokusgrupper* bør du udarbejde en skriftlig erklæring, som personerne skriver under på. Giv alle en kopi, så oplysninger om samtykket og tilbagekaldelse af samtykket overleveres.

Når respondenter trækker samtykket tilbage

Alle har ret til at tilbagekalde deres samtykke på et hvilket som helst tidspunkt, og du skal sørge for, at det er muligt. Faktisk er samtykket ugyldigt, hvis du ikke har givet respondenterne mulighed for at tilbagekalde det. Det betyder konkret, at respondenter skal kunne finde dig igen. Udlevér dine kontaktoplysninger, hvis du møder respondenterne personligt. Eller opret en formular eller et enkelt afkrydsningsfelt til tilbagekaldelse af samtykke på en projektblog.

Når nogen tilbagekalder et samtykke, skal du stoppe med at opbevare og behandle deres personoplysninger. Det betyder i praksis, at du skal slette deres data. Det kan f.eks. ske ved, at du renser dem ud af et survey.

Du må dog fortsat bruge de resultater, der kom ud af din databehandling forud for tilbagekaldelsen. Vurdér selv, om du kan nå at justere eventuelle beregninger baseret på de oprindelige data, eller om du skal vedlægge en note i dit projekt om, at puljen af respondenter er mindsket undervejs.

Hvad må du bruge de indsamlede personoplysninger til?

Du må bruge de indsamlede personoplysninger til det formål, du har indsamlet dem og fået personernes samtykke til. Ikke andet. Ofte vil det være research eller brugertests i forbindelse med et studieprojekt. Du må ikke dele de personlige data med andre, og når formålet er indfriet, skal du slette dem.

Det betyder bl.a., at du ikke må vedlægge et survey med synlige personoplysninger som bilag i en opgave, der siden kan findes via biblioteket. Vedlæg i stedet et resumé eller en anonymiseret version.

Billeder og video er OGSÅ persondata

Du skal som udgangspunkt også have samtykke, hvis du offentliggør personbilleder og video, f.eks. på nettet, i en opgave, eller som led i et udarbejdet produkt. Det gælder både portræt- og situationsbilleder med specifikke personer.

Eneste undtagelse er, hvis du tager uidentificerbare situations- og stemningsbilleder af folk i offentlige situationer, som ventende passagerer ved et busstoppested eller tilfældige forbigående på en gade.

Anonyme undersøgelser

100% anonyme voxpops og surveys er ikke omfattet af persondataforordningen. Men ønsker du at styre udenom reglerne, må du ikke bede om navn og kontaktoplysninger, så du kan kontakte personerne igen. Gør du det, kræver det samtykke.

Hvorfor skal det være så besværligt?!

Det kan virke unødvendigt besværligt at skulle følge de nye regler for behandling af persondata. Du kommer helt sikkert til at bruge tid og omtanke på at tilrette dine researchprocesser, så du lever op til reglerne. Men se det som en generel og kærkommen beskyttelse af os alle sammen. Når store virksomheder og institutioner skal værne om dine persondata, må du naturligvis vise samme ansvarlighed, når du får andres persondata mellem hænderne.

Se Datatilsynets generelle pjece om [persondataforordningen \(Links til en ekstern webside.\)](#)[Links til en ekstern webside.](#)